

Alegeri parțial corecte și parțial libere într-un climat general mai bun al campaniei electorale

13.09.2010

Pornind de la principiile¹ care stau la baza unor alegeri libere și corecte și anume:

- asigurarea unui climat de campanie nemarcat de violențe;
- lipsa tentativelor de intimidare sau împiedicare a candidaților de a-și prezenta programele politice;
- egalitatea șanselor candidaților electorali, care impune printre altele o atitudine neutră din partea autorităților de stat în ceea ce privește campania electorală;
- asigurarea dreptului de a vota tuturor cetățenilor;
- accesul nediscriminatoriu la mass-media al concurenților electorali și reflectarea neutră a alegerilor de către mijloacele de informare în masă, în special de media publică;
- libertatea mass-media;
- libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie;
- acuratețea listelor electorale;
- separarea clară între partid și stat, care nu ar permite, printre altele, utilizarea de către cei aflați la guvernare a resurselor publice în interese de partid în cadrul campaniilor electorale, cu excepția cazurilor prevăzute de lege;

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte constată îmbunătățirea semnificativă, comparativ cu alegerile parlamentare din 2009, a climatului general de desfășurare a campaniei electorale pentru referendumul republican constituțional din 5 septembrie 2010;

Apreciază desfășurarea campaniei electorale pentru referendumul din 5 septembrie 2010 într-un cadru nemarcat de violențe, fără grave tentative de intimidare sau de împiedicare a participanților la scrutin de a-și prezenta opțiunile promovate;

Apreciază crearea de către autoritățile statului, inclusiv cele electorale, a unor condiții mai bune pentru ca cetățenii Republicii Moldova aflați peste hotarele țării să-și poată exercita dreptul de vot;

Apreciază neadmiterea utilizării resurselor publice de către guvernare în scopul promovării propriilor interese de partid în cadrul campaniei electorale la referendum;

Apreciază rolul mass-mediei care, în mare parte, a reflectat obiectiv întregul proces electoral și a oferit largi posibilități de dialog tuturor actorilor electorali participanți la referendumul constituțional;

¹ Codul bunelor practici în materie electorală al Comisiei de la Veneția pentru democrație prin drept a Consiliului European, adoptat în 2002 și Documentul Reuniunii de la Copenhaga a Conferinței pentru dimensiunea umană a OSCE din 29 iunie 1990, la care Republica Moldova a aderat la 10 decembrie 1991

Cu toate acestea,

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte consideră că scrutinul pentru referendumul republican constituțional din data de 5 septembrie 2010 - NU a fost în totalitate corect și, luând în considerare în special situația alegătorilor din Transnistria precum și campania de intimidare a alegătorilor pentru a nu se prezenta la alegeri - NU a fost liber în totalitate.

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte a constatat că, în cadrul scrutinului pentru referendumul constituțional din 5 septembrie 2010, nu au fost respectate toate standardele internaționale în materie de alegeri, fiind stabilite mai multe nereguli și abateri de la principiile unor alegeri libere și corecte:

Scrutinul pentru referendumul constituțional din 5 septembrie 2010 a fost marcat de mai multe încălcări ale legislației electorale, atât pe parcursul campaniei cât și în ziua alegerilor: **influență abuzivă și intimidarea alegătorilor** (cel puțin 15 cazuri), **afișaj și agitație electorală nepermisă** (cel puțin 44 cazuri), **cadouri electorale** (cel puțin 3 cazuri), **declarațiile și îndemnurile unor administrații publice locale de a boicota referendumul**, contrar atribuțiilor care le revin;

Pentru alegătorii moldoveni din **regiunea transnistreană** (aproximativ 10% din totalul cetățenilor cu drept de vot din Republica Moldova) nu a fost asigurat pe deplin dreptul la vot de către autorități, lipsind cu desăvârșire orice fel de activități specifice campaniei electorale (dezbateri, întâlniri cu alegătorii, afișaj electoral). Alegătorii din regiune nu au fost informați de către autoritățile Republicii Moldova cu privire la secțiile de votare la care sunt arondați. Un alt aspect deosebit de grav constă în numărul redus de secții de votare deschise pentru alegătorii din regiunea transnistreană comparativ cu numărul mult mai mare de alegători, precum și incidentele/blocajele pe care le întâmpină cetățenii din regiune atunci când doresc să-și exercite dreptul de vot;

O îngrijorare aparte prezintă și în acest scrutin **procesul de întocmire a listelor electorale și calitatea acestora**. Astfel, Coaliția a constatat că autoritățile responsabile de întocmirea listelor electorale nu au reușit să le elaboreze și să le prezinte în conformitate cu planul calendaristic elaborat de Comisia Electorală Centrală. De asemenea, CEC nu a publicat pe pagina sa web listele electorale, așa cum este prevăzut în Codul Electoral. Totodată, Coaliția este profund îngrijorată de faptul că, în ziua referendumului, nu a fost anunțat numărul total de alegători incluși în listele electorale și modalitatea prin care CEC a calculat rata de participare la referendum. Această îngrijorare este determinată în mod special de problemele tehnice întâmpinate de către CEC în ziua alegerilor și care, în opinia Coaliției, pot alimenta suspiciuni privind capacitatea autorităților de a administra listele electorale;

Comportamentul unor instituții mediatice audiovizuale și al autorităților de reglementare în domeniu (Consiliul Coordonator al Audiovizualului) sunt un alt argument întru susținerea aprecierii acestui scrutin ca fiind doar parțial liber și corect. În mod special, Coaliția a remarcat faptul că CCA nu și-a exercitat atribuțiile în deplină conformitate cu prevederile legale (CCA nu a făcut publică lista radiodifuzorilor naționali în termenul prevăzut de legislația electorală; nu a asigurat respectarea de către radiodifuzori a art. 64 (prim) alin. (2) din Codul Electoral; nu a prezentat la CEC rapoarte de monitorizare a modului de reflectare a

campaniei electorale de către radiodifuzori etc.) și a demonstrat o atitudine formală și neglijentă față de atribuțiile care îi revin în domeniu;

Coaliția consideră în continuare că **CEC a admis derogări de la legislația electorală în vigoare când a înregistrat formațiuni politice cu opțiunea nedeclarată sau cu intenția de a boicota referendumul**. Este un motiv din care mesajele adresate alegătorilor prin intermediul mass-mediei au fost difuze, contradictorii, de natură să dezorienteze electoratul. Astfel, formațiunile politice, având la dispoziție cele mai largi posibilități de a-și mediatiza mesajele, în definitiv, au eșuat în intenția de a informa adecvat cetățenii. În plus, instituții mediatice separate au amplificat, prin politica editorială, chemarea la boicotarea referendumului, exercitând mai degrabă rolul de porta-voce a unor forțe politice, decât misiunea firească ce revine jurnalismului democratic. Intenția CCA, în ședința publică din 3 septembrie 2010, de a reacționa adecvat la derogările de la legislație a unor radiodifuzori, stabilite de propriul serviciu de monitorizare, a eșuat, demonstrând o dată în plus că CCA nu își îndeplinește rolul de garant al interesului public.

Coaliția regretă faptul că posibilitățile largi oferite de către mass-media participanților la referendum nu au fost valorificate de o manieră care să conducă la o informare amplă și complexă a cetățenilor despre importanța referendumului constituțional, la o coalizare a electoratului, la un activism civic corespunzător și, în definitiv, la o depășire a crizei politice prin contribuția cetățenilor;

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte atrage atenția autorităților, clasei politice, mass-media și societății civile asupra necesității continuării eforturilor de asigurare a unor alegeri libere și corecte în continuare, astfel încât să putem vorbi în campania electorală pentru alegerile parlamentare anticipate din toamna acestui an de o îmbunătățire semnificativă a proceselor electorale din Republica Moldova.

Pentru informații suplimentare, vă rugăm contactați: Nicolae Panfil, Secretar Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte, tel. 27-42-00, mob. 079381842, e-mail: info@alegeliber.md. Lista rapoartele periodice, precum și a comunicatelor de presă elaborate/transmise de către membrii Coaliției și Secretariat pe parcursul campaniei electorale pentru referendumul din 5 septembrie 2010 pot fi accesate pe pagina www.alegeliber.md.

Consiliul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte:

Ion Manole, Președinte Asociația Promo-LEX

Ion Bunduchi, Director Asociația Presei Electronice (APEL)

Daniela Terzi-Barbăroșie, Directoare Executivă, Centrul "Parteneriat pentru Dezvoltare" (CPD)

Petru Macovei, Director Executiv Asociația Presei Independente (API)

Nadine Gogu, Director Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)

Serghei Neicovcen, Director Centrul CONTACT

Sandu Coica, Președinte Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM)

Olga Straton, Directoare Asociația pentru Promovarea Clinicilor Juridice (APJCM)